

Fogorvosi anyagtan fizikai alapjai 11.

Optikai tulajdonságok.
Összefoglalás

Kiemelt témák:

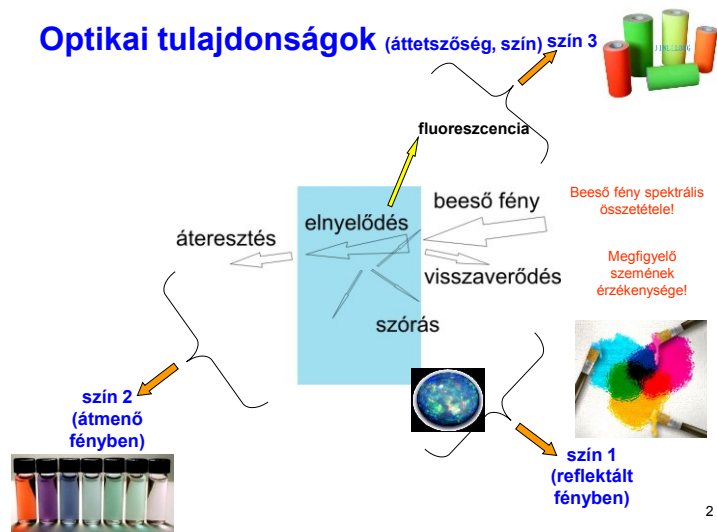
- ❖ A szín elvetkezése és számszerű megadása
- ❖ Összehasonlító összefoglalás

Tankönyv fej.:
20, 21

Házi feladat:
5. fej.:
16, 17, 19, 20,
27, 31

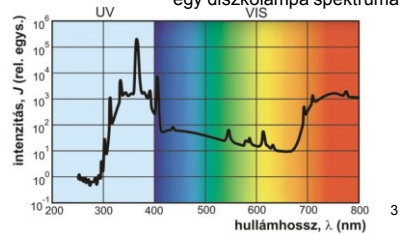
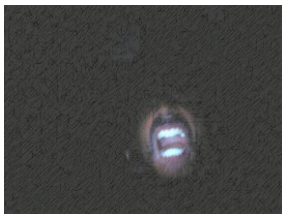
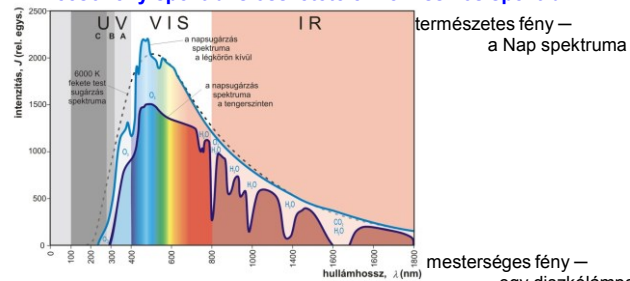
1

Optikai tulajdonságok (áttetszőség, szín) szín 3

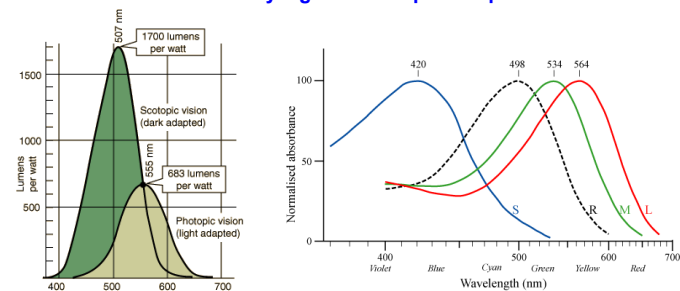
2

Beeső fény spektrális összetétele — emissziós spektrum

3

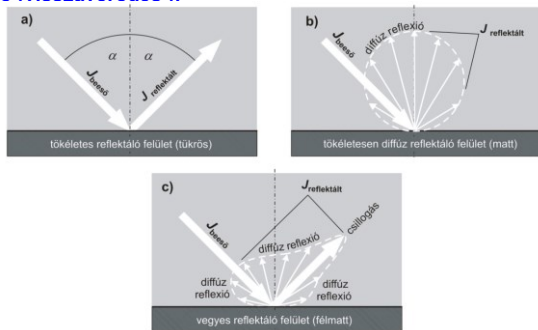
Észlelő szemének érzékenysége — abszorpciós spektrum

4

Fény kölcsönhatásai anyaggal ⇒ szín

1. Reflexió (visszaverődés):

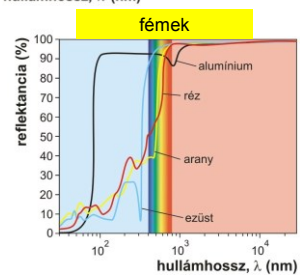
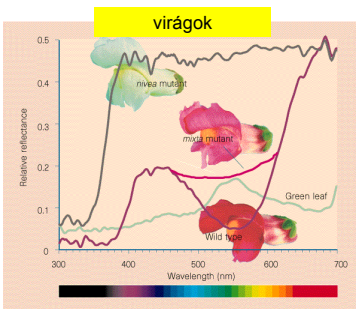
Spektrális reflexiós tényező,
reflektancia $\rho(\lambda)$ (esetleg R):

$$\rho(\lambda) = \frac{J_{\text{refl}}}{J_{\text{be}}}$$

5

- a hullámhossztól

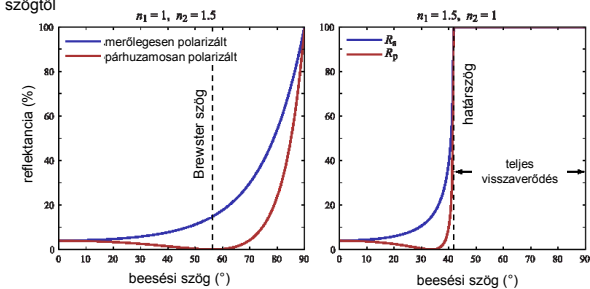
Reflexiós spektrum:

7

ρ függ:

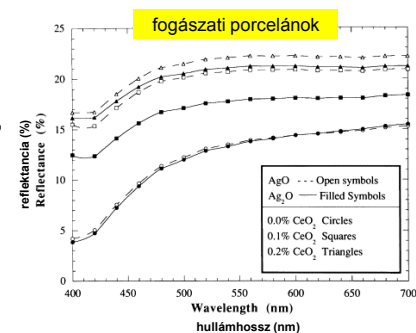
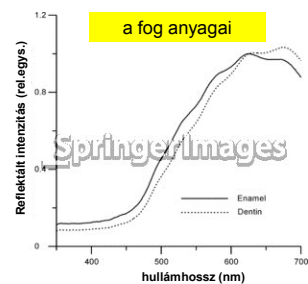
- beesési szögtől

- a két anyagtól (törésmutatók)

merőleges beesésnél: $\rho = \left(\frac{n_1 - n_2}{n_1 + n_2} \right)^2$

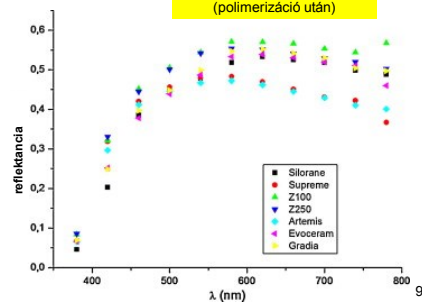
6

8

Dental resin composite	Manufacturer	Organic matrix	Filler particle type	Filler particle size (µm)
Filtek Silorane		Silorane	Quartz filler, yttrium fluoride	0.1–2
Filtek Supreme XT		Bis-GMA, UDMA, TEGDMA and Bis-EMA	Zirconium-Silica agglomerate, highly dispersed silica	0.6–1.4
Filtek Z250		Bis-GMA, UDMA and Bis-EMA	Zirconium, Silica	0.01–3.5
Z100		Bis-GMA and TEGDMA	Zirconium, Silica	0.01–3.5
Gradia Direct		UDMA, dimethacrylate comonomers	Silica and pre-polymerized fillers	0.007–1.7

fogászati kompozitok
(polimerizáció után)

2. Szóródás (szórás): Spektrális szórási tényező $\sigma(\lambda)$: $\sigma(\lambda) = \frac{J_{\text{szórt}}}{J_{\text{be}}}$

• rugalmas szóródás (λ, f, ε változatlan)

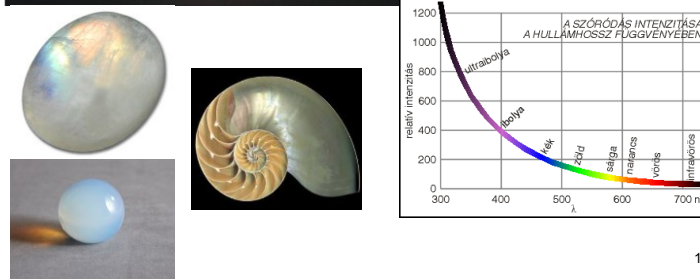
Rayleigh-szóródás (szóró részecske mérete $\ll \lambda$)

Szóródási spektrum: $\sigma \propto \frac{d^6}{\lambda^4}$

inhomogenitások!

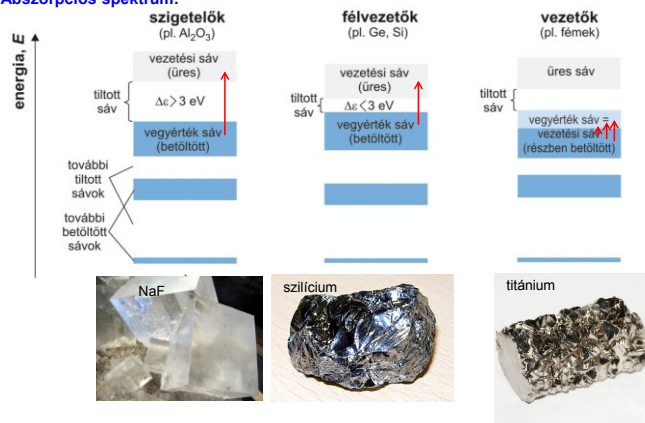
10

3. Abszorpció (elnyelődés):

Spektrális abszorpciós tényező $\alpha(\lambda)$:

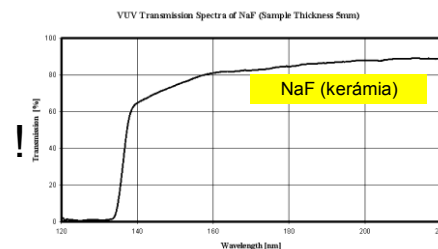
$$\alpha(\lambda) = \frac{J_{\text{absz}}}{J_{\text{bc}}}$$

Abszorpciós spektrum:

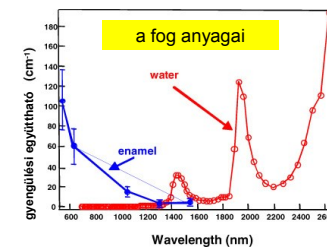

11

NaF

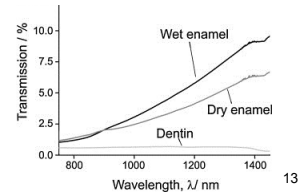
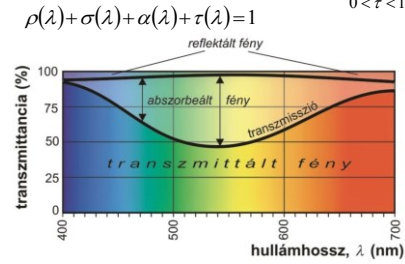
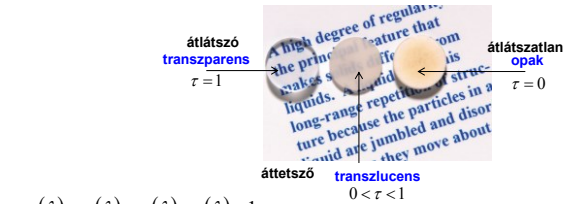
4. Gyengülés = szóródás + abszorpció:

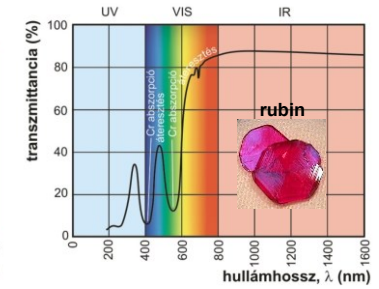
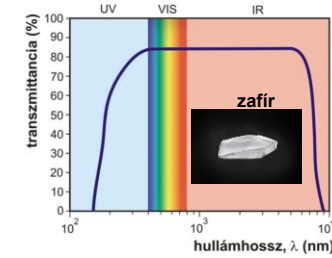
12

5. Transzmisszió (áteresztés):

Spektrális transzmissziós tényező, transzmittancia $\tau(\lambda)$ (esetleg τ): $\tau(\lambda) = \frac{J_{\text{át}}}{J_{\text{be}}}$

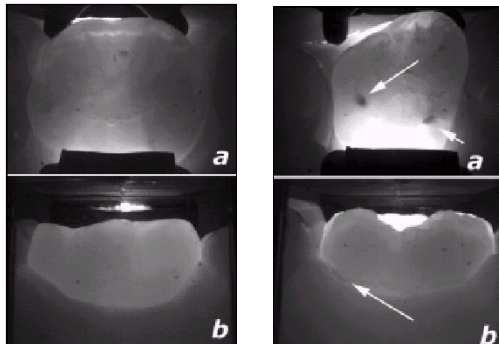
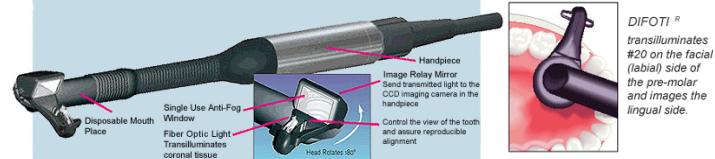
Transzmissziós spektrum:

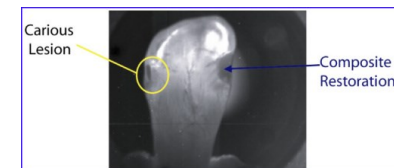
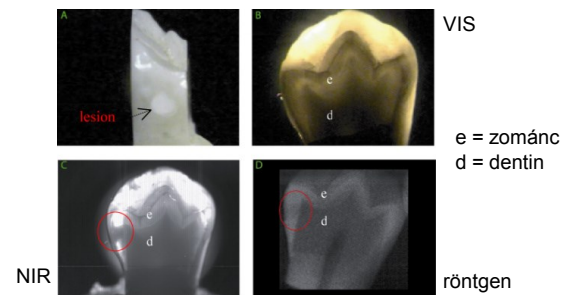
szín 2
(átmenő fényben)

DIFOTI® (Digital Imaging Fiber-Optic Trans-Illumination)

Átvilágítás közeli infrában (NIR)

15

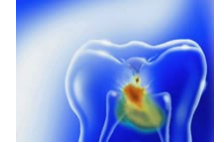
16

5. Fluoreszcencia

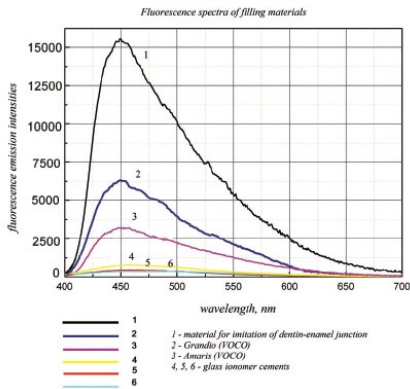
fogománc
fluoreszcenciája

baktériumok
fluoreszcenciája

fogászati anyagok
fluoreszcencia spektruma

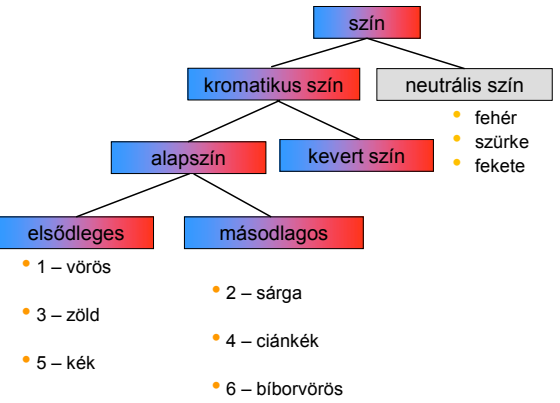

17

18

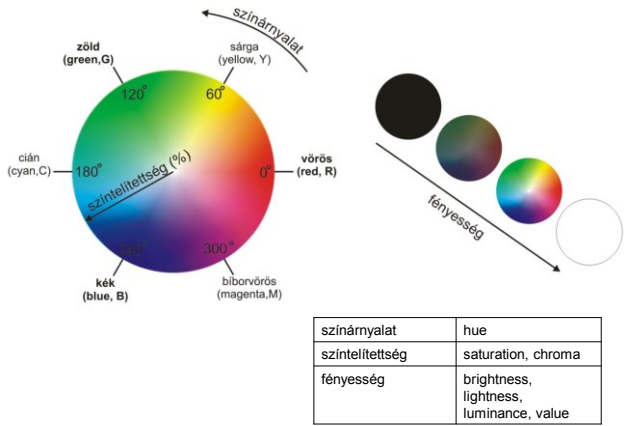
Szín

19

„szintér”: 3 koordináta

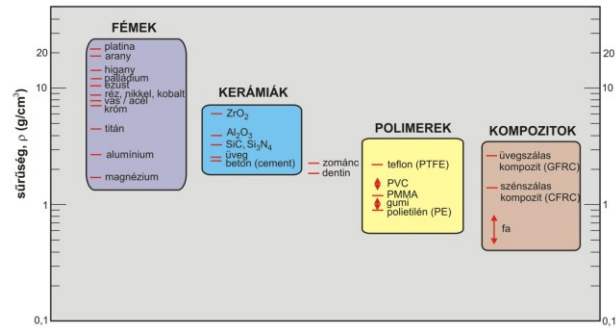
- színárnyalat
- színtelítettség
- fényesség

20

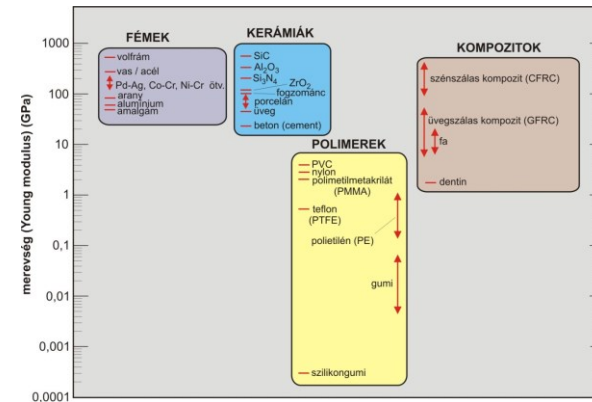

Anyagok tulajdonságainak összehasonlítása

Sűrűség: polimerek, kompozitok < kerámiák < fémek

21

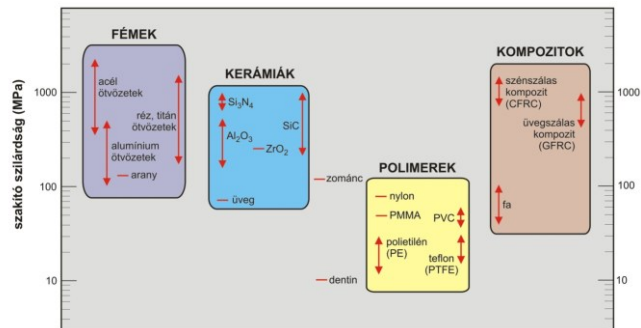

Merevség: polimerek < kompozitok < fémek, kerámiák

Visszarugózó képesség: kerámiák < fémek < kompozitok < polimerek

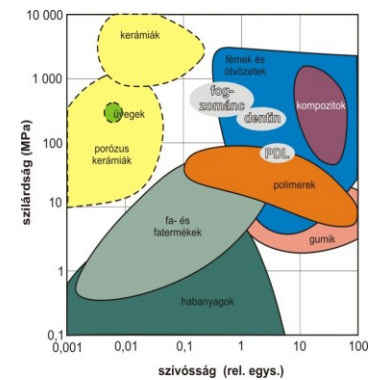
Képlékenység: kerámiák < fémek, kompozitok, polimerek

22

Szakító szilárdság: polimerek < kompozitok, kerámiák < fémek

23

Nyomószilárdság:
polimerek < kompozitok, kerámiák, fémek

Szívósság:
kerámiák < polimerek, kompozitok, fémek

Keményesség:
polimerek < kompozitok < fémek < kerámiák

24

Elektromos vezetőképesség: kerámiák, kompozitok, polimerek < fémek

Hővezetőképesség: kerámiák, kompozitok, polimerek < fémek

Olvadáspont: polimerek < kompozitok < fémek < kerámiák

Hőtágulási együttható: kerámiák < fémek < kompozitok < polimerek

Reflektancia: kerámiák, kompozitok, polimerek < fémek

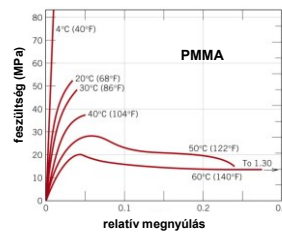
Transzmittancia: fémek < kompozitok < polimerek, kerámiák

25

Polimerek

Általában:

- folyékony vagy szilárd
- kis sűrűség
- kevésbé merev - rugalmas
- közepesen erős - gyenge
- képlékeny
- közepesen szívós
- közepesen kemény - puha
- viszkoelasztikus
- közepes fajhő
- hőszigetelő
- közepes hősokktűrés
- elektromos szigetelő
- változatos optikai tulajdonságok
- közepesen korrózióálló

Fontos tényezők:

- hőmérséklet
- molekulatömeg
- kristályossági fok

27

Fémek

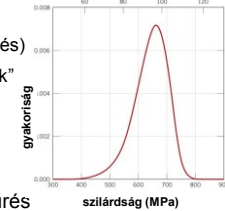
Általában:

- szilárd
- nagy sűrűség
- merev
- erős
- képlékeny (alakíthatók)
- szívós (szívós törés)
- kemény
- kicsi fajhő
- jó hővezető
- jó hősokktűrés
- jó elektromos vezető
- opak, jól reflektáló, fémszínű
- gyengén korrózióálló

Kerámiák

Általában:

- szilárd
- közepes sűrűség
- merev $\sigma_{szakitó} < \sigma_{nyomó}$
- erős (szakításban közepesen)
- nem alakíthatók
- törékeny (rideg törés)
- „repedésérzékenyek”
- nagyon kemény
- közepes fajhő
- hőszigetelő
- gyenge hősokk tűrés
- elektromos szigetelő
- változatos optikai tulajdonságok
- jó korrózióállóság

26

Kompozitok

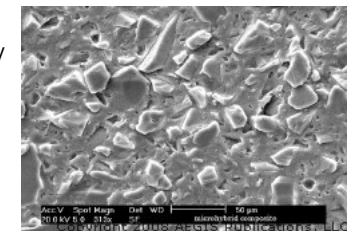
Általában:

(fogorvosi)

- szilárd
- kis - közepes sűrűség
- közepesen merev - rugalmas
- erős
- képlékeny
- szívós
- kemény - közepesen kemény
- viszkoelasztikus
- közepes fajhő
- hőszigetelő
- közepes hősokktűrés
- elektromos szigetelő
- változatos és jól alakítható optikai tulajdonságok
- jó korrózióállóság

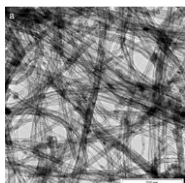
Fontos tényező:

- összetétel
- diszperz részecskeméret

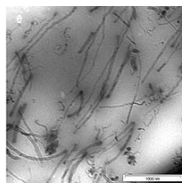
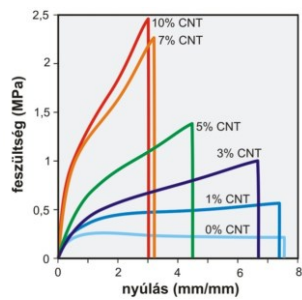
→ mikrohibrid → nanohibrid kompozitok

28

szén nanocsővek (CNT)

„előnyös tulajdonságok
házasítása”

Kompozit:
gumi (SMR)
+
szén nanocsővek
(CNT)

